

Liberte, egalite, fraternite

Επιμέλεια: Τερέζα Γιακουμάτου
©2008

*It was the best of times,
it was the worst of times,
it was the age of wisdom,
it was the age of
foolishness,
it was the epoch of belief,
it was the epoch of
incredulity...*

-- Charles Dickens
A Tale of Two Cities

Η Γαλλία σε κρίση

- 18^{ος} αι.: Ανάπτυξη εμπορίου μετασχηματίζει την κοινωνία
- Τέλη 18^{ου}: Αστική τάξη καθίσταται ρυθμιστικός παράγοντας εξελίξεων
- Γαλλική κοινωνία παραμένει αριστοκρατική και φεουδαρχική.

3 τάξεις γαλλικής κοινωνίας

Ο λαός στενάζει υπό το βάρος του βασιλιά, του κλήρου και των ευγενών

- 1) Κλήρος
  - 2) Ευγενείς
- } κατέχουν όλα τα προνόμια

- 3) Τρίτη τάξη
- Μόνο υποχρεώσεις
Μόνη αυτή συνεισφέρει με τη φορολόγησή της στα έσοδα κράτους

Σοβαρές αντινομίες στη γαλλική κοινωνία

Από γκραβούρα της εποχής

- **Αριστοκρατία** διατηρεί έλεγχο κρατικού μηχανισμού
  - παρεμποδίζει ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα
- **Αστική τάξη** δεν έχει πολιτική εξουσία
- **Λαός**: έντονη δυσαρέσκεια (ακρίβεια – φορολογία)

Η Γαλλία του 18ου αιώνα

- Γαλλία = χώρα αγροτική
- Καθηλώθηκε στο δευτερογενή τομέα
- Πολλαπλασιασμός κρατικών δαπανών (σπατάλες αυλής – πόλεμοι)
- Επταετής πόλεμος, 1756-63 – Η Γαλλία χάνει τον Καναδά και αρκετές αμερικανικές κτήσεις της.
Το δημόσιο χρέος εκτοξεύεται στα ύψη

Το κυνήγι ήταν μία από τις αγαπημένες ασχολίες των ευγενών

Τα οικονομικά δεδομένα του 1789

Land Ownership by Social Category on the Eve of the French Revolution

	Clergy	Nobility	Bourgeoisie	Peasantry
Land in France owned by each group	6–10%	20–25%	30%	40–45%
Each group as a percentage of the total population	2%	1.5%	8.4%	82–87%

Λουδοβίκος ΙΣΤ΄, 1774-1792

- Μικρός ενδιαφέρον για τη διακυβέρνηση της χώρας
- Κληρονόμησε τεράστια χρέη από τον πατέρα του
- Turgot – απόπειρα φορολογικής μεταρρύθμισης
- Nekker – οι δημοσιονομικοί χειρισμοί του απέτυχαν να μειώσουν το δημόσιο χρέος.
- Calonne – εισηγήθηκε οικονομικές μεταρρυθμίσεις

Μαρία Αντουανέτα

"Marie Antoinette a la Rose"
της Elizabeth Vigee Lebrun

- Αγαπημένη ασχολία: η αγορά ενός νέου φορέματος κάθε ημέρα
- Ιστορική φράση: «Μα γιατί δεν τρώνε παντεσπάνι;» *δεν ειπώθηκε ποτέ
- Την αποκαλούσαν:
Λύκαινα
Αυστριακιά
Κότα της Αυστρίας
Κυρία έλλειμμα

Συσώρευση εντάσεων

- Οι ευγενείς επανέφεραν ξεχασμένα φεουδαρχικά προνόμιά τους.
- Δεν δέχθηκαν προτάσεις Τυργκό και Νεκέρ για περιορισμό βασιλικής χορηγίας και φορολόγησή τους
- Η εκκλησία συγκατένευσε (πολλοί ηγέτες της ήταν ευγενικής καταγωγής)

Charles de Calonne (1734-1802) πρότεινε να φορολογηθεί η περιουσία

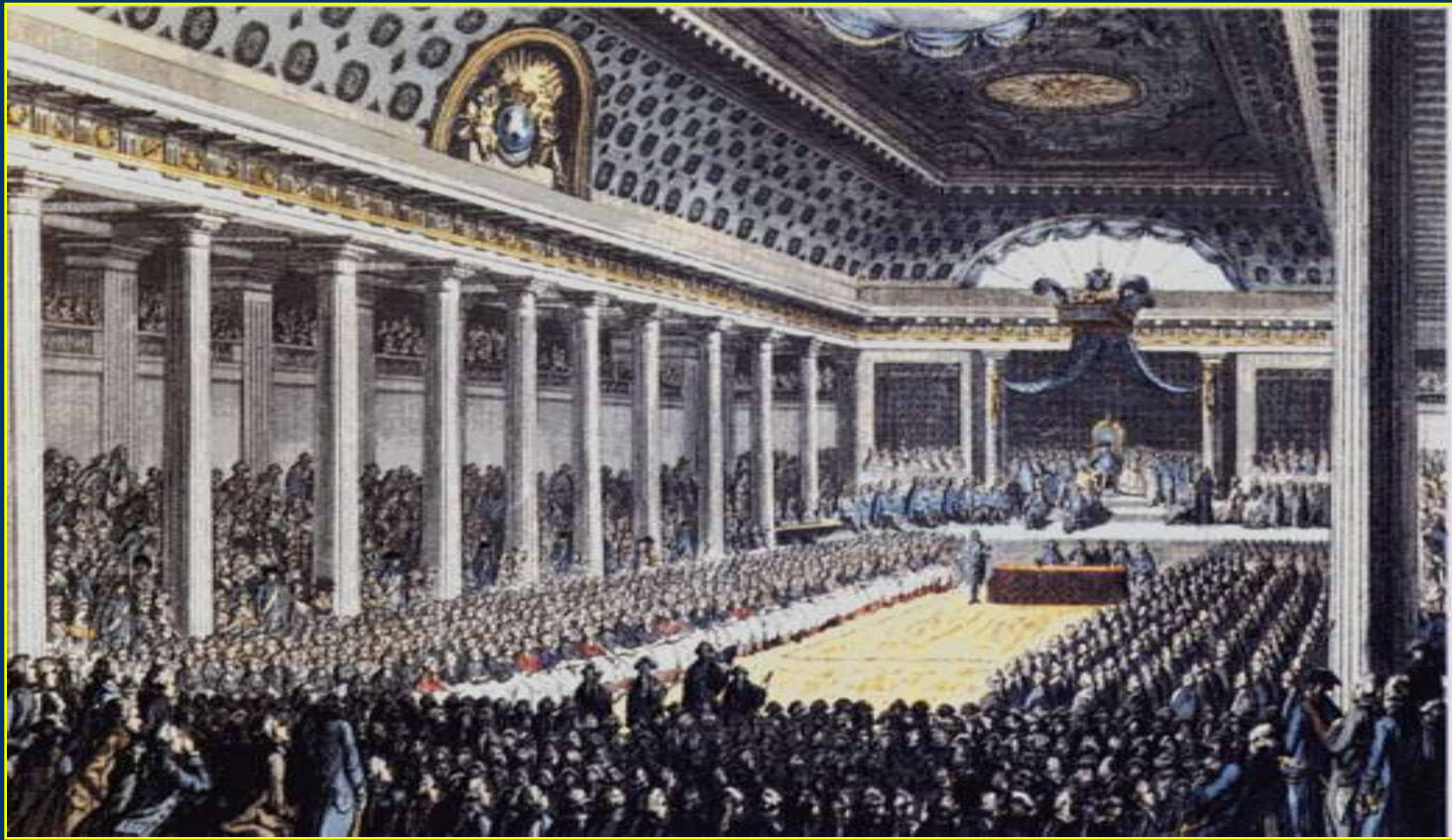
Το έλλειμμα: Ο βασιλιάς αναρωτιέται που είναι τα χρήματα των φόρων.

Ο οικονομολόγος Νεκέρ απαντά: «Εκεί ήταν την τελευταία φορά που κοίταξα».

Ο κλήρος και οι ευγενείς καθώς φυγαδεύουν τα χρήματα αποκαλύπτουν ότι «εκείνοι τα έχουν»

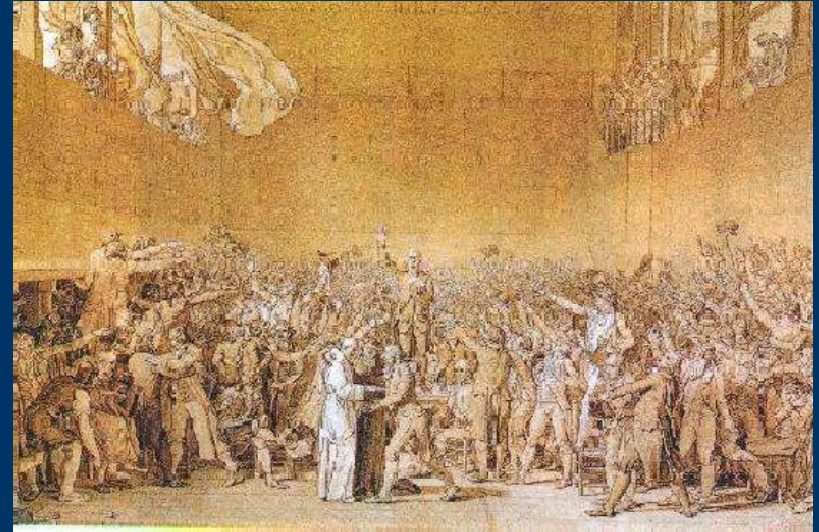
Συνέλευση γενικών τάξεων 5/1789

Τελευταία σύγκληση το 1614!

Ο όρκος του σφαιριστηρίου 20 Ιουνίου, 1789

- **5 Μαΐου, 1789** – Συνέλευση γενικών τάξεων
50% ευγενείς – κλήρος -
50% Τρίτη τάξη –
διαπιστώνουν ότι αυτοί θα
πληρώσουν μόνο τους νέους
φόρους
- **1 Ιουνίου, 1789** –
αυτοανακηρύσσονται “**Εθνική
συνέλευση**” καθώς
εκπροσωπούν το 98% των
Γάλλων
- **20 Ιουνίου, 1789** – **Όρκος
σφαιριστηρίου** -Τα μέλη της
συνέλευσης από φόβο μη
συλληφθούν ανακηρύχθηκαν
απαραβίαστα.

Τα 577 μέλη ορκίστηκαν να μην αποχωρήσουν αν δε συντάξουν σύνταγμα. Ο Λουδοβίκος προσπάθησε να εμποδίσει τη λήψη αποφάσεων.

Η συνέλευση μετατράπηκε σε **συντακτική**

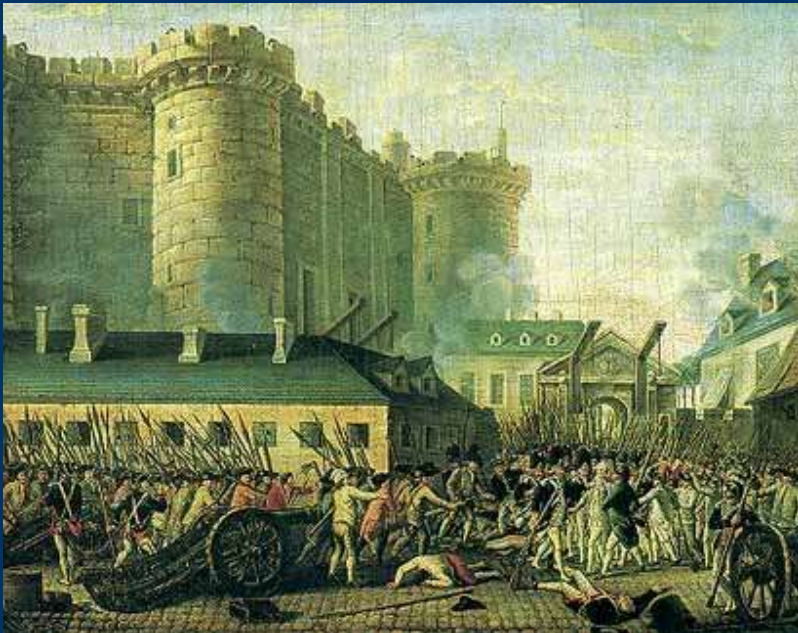

“Ο όρκος του σφαιριστηρίου” του Jacques Louis David

20/6/1789

Η επίθεση στη Βαστίλη , 14 Ιουλίου, 1789 Ελευθερία – ισότητα - αδελφοσύνη

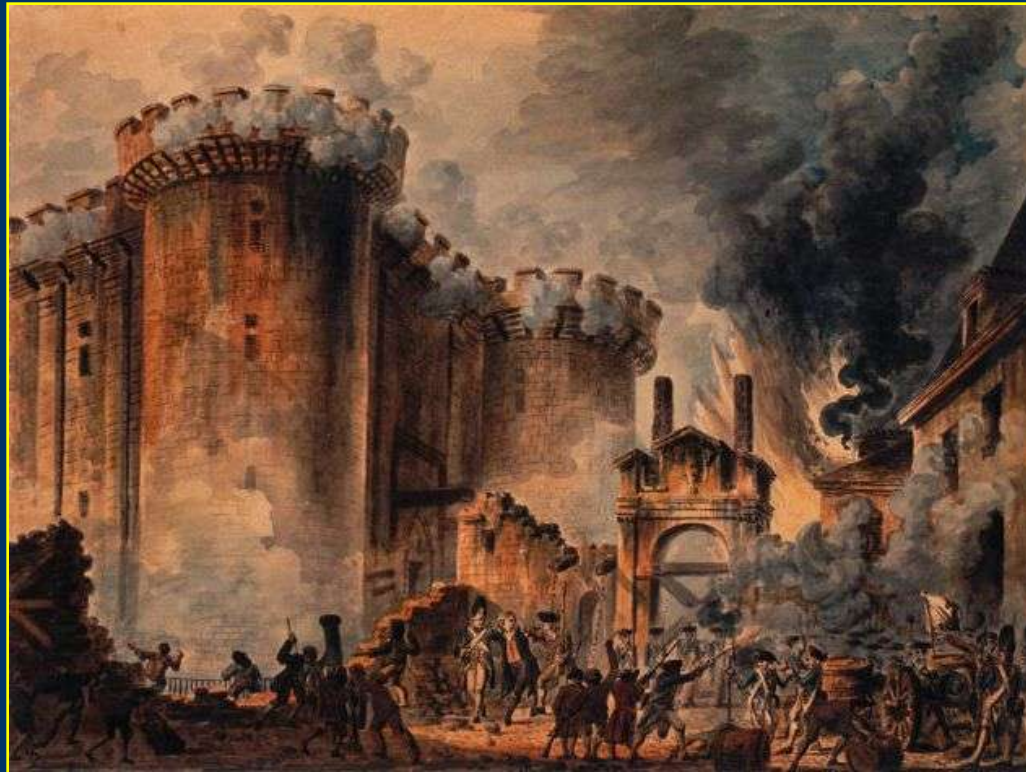

7 φυλακισμένοι και λίγα όπλα βρισκόνταν στην Βαστίλη τον Ιούλιο του 1789

- Η έλλειψη τροφίμων και η αντίδραση του βασιλιά προκαλούν αγανάκτηση.
- Ο λαός πήρε τα όπλα για να ελευθερώσει τους φυλακισμένους αντιφρονούντες.
- Εξέγερση ενάντια στη βασιλική απολυταρχία μεταδίδεται στις επαρχίες – λεηλασίες πύργων ευγενών.

Η επίθεση στη Βασίλη

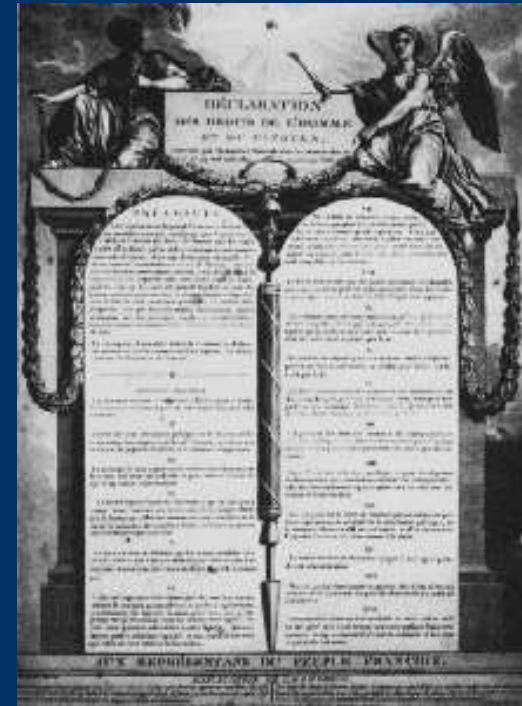
4 Αυγούστου: Κατάργηση προνομίων

Οι αντιπρόσωποι των τάξεων προχωρούν στην κατάργηση των προνομίων

26/8 Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη

- Rousseau: “Ο άνθρωπος γεννιέται ελεύθερος αλλά παντού είναι αλυσοδεμένος”
- Διακήρυξη : “Οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και παραμένουν ίσοι ως προς τα δικαιώματα”
- Ελευθερία λόγου
- Ελευθερία μετακίνησης
- Ανεξιθρησκία
- Ελευθερία των συναθροίσεων

Ελευθερία – ισότητα –δικαιοσύνη
Η διακήρυξη κυκλοφόρησε ευρύτατα στη Γαλλία και σε ολόκληρη την Ευρώπη

1789-1791: Μικρή πρόοδος

- Οκτώβριος , 1789: Ο Λουδοβίκος και η οικογένεια του υπό την επιτήρηση των επαναστατών
- 20 Ιουνίου, 1791: Ο Λουδοβίκος συλλαμβάνεται ενώ προσπαθούσε να φύγει έξω από τη χώρα
- Αύγουστος : Η Αυστρία και η Πρωσία δηλώνουν ότι στηρίζουν το Λουδοβίκο
- Σεπτέμβριος: Ο Λουδοβίκος αποδέχεται το νέο σύνταγμα
- Οκτώβριος: Συνέρχεται νέα νομοθετική συνέλευση

Πορεία οπλισμένων γυναικών προς τις Βερσαλλίες εναντίον του Λουδοβίκου 5/10/1789
Γκραβούρα εποχής.

Πορεία οπλισμένων γυναικών προς τις Βερσαλλίες
εναντίον του Λουδοβίκου 5/10/1789 Γκραβούρα
εποχής.

Φέρτε μας το φούρναρη, τη γυναίκα του και το γιο του!

Συνταγματική μοναρχία

- Το έργο της συντακτικής συνέλευσης ολοκληρώθηκε τρία χρόνια μετά
- Σύνταγμα 1791: καθιερώνει τη συνταγματική μοναρχία
- Στηρίζεται στη διάκριση εξουσιών
- Δικαίωμα ψήφου: μόνο όσοι κατείχαν περιουσία

Η πολιτική των επαναστατών

- Ζ(Γ)ιρονδίνοι – Ριζοσπαστική πτέρυγα της Νομοθετικής συνέλευσης (η πλειοψηφία τους από την περιοχή του Gironde)
- **Ιακωβίνοι** – ριζοσπάστες επαναστάτες που επιθυμούσαν την κατάλυση της βασιλικής εξουσίας (αριστερή πτέρυγα)
- 1791: Οι Ζιρονδίνοι σχηματίζουν την πρώτη κυβέρνηση και κηρύσσουν τον πόλεμο στην Αυστρία 20/4/1792.

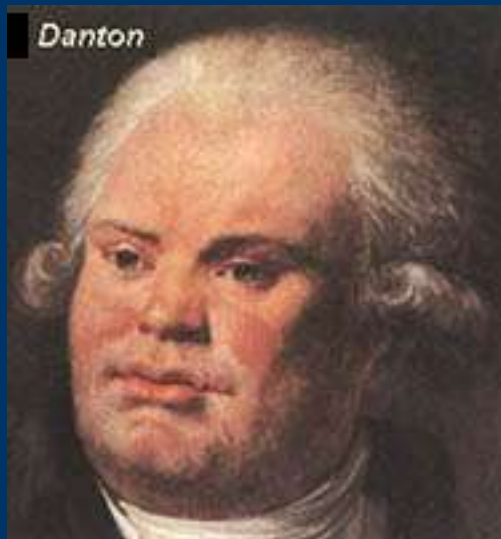
Αβράκωτοι (sans culotes) της τρίτης τάξης –ζητούν καθαίρεση βασιλιά

10/8/1792 Εξέγερση Παρισιού

- Ήττες στον πόλεμο & προδοτική συμφωνία βασιλιά προκαλούν εξέγερση λαού
- Βασιλιάς κηρύσσεται έκπτωτος

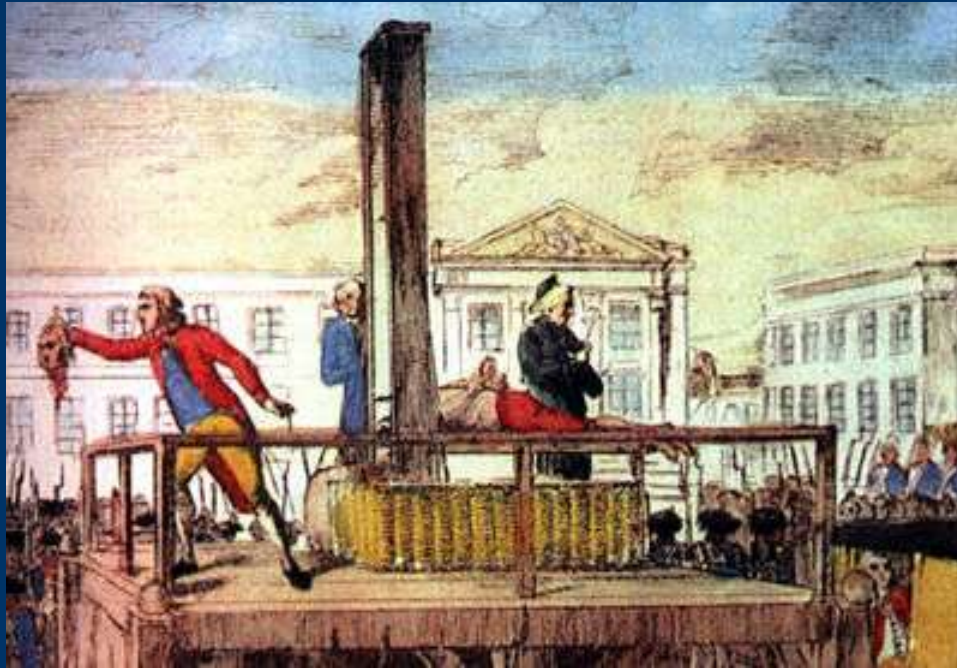
Δαντόν αναλαμβάνει εκτελεστική εξουσία

Georges-Jacques
Danton 1759-1794

- **Καθολική ψηφοφορία** στις εκλογές
- Μάχη Βαλμύ σώζει την επανάσταση 20/9/1792
- Συμβατική συνέλευση εγκαθιδρύει **δημοκρατία**

Εκτέλεση του Λουδοβίκου

Μετά την καταδίκη του σε θάνατο
εκτελέστηκε στη λαιμητόμο –
Ιανουάριος 1793

1792

- Το σύνολο της Ευρώπης με πρωτοβουλία της Αγγλίας συνασπίζεται κατά της Γαλλίας
- Φιλοβασιλικές εξεγέρσεις στο εσωτερικό
- Έκτακτα μέτρα - επιτροπές

David: Θάνατος του Μαρά

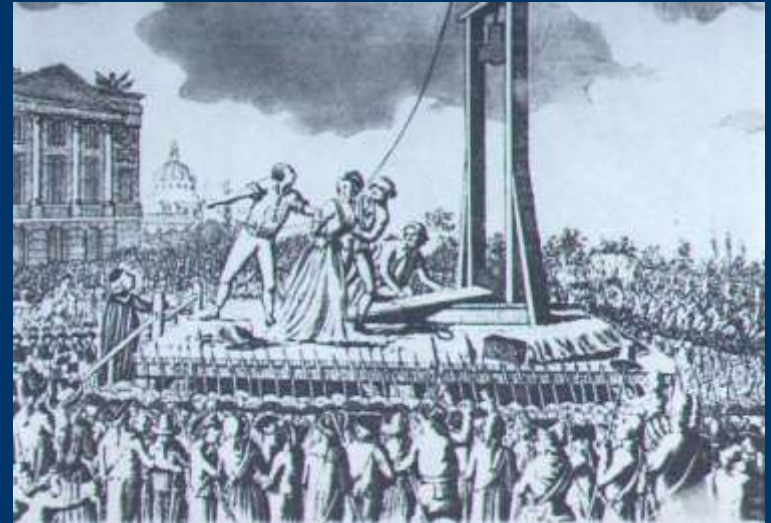
Maximilien Robespierre (1758-94)

- Μέλος της εθνικής συνέλευσης του Artois – επικεφαλής της επιτροπής δημόσιας σωτηρίας
- Ιακωβίνος ηγέτης – αντιτάχθηκε στον πόλεμο με την Αυστρία
- Σχημάτισε επαναστατική κυβέρνηση 4/12/1793

Η τρομοκρατία

- Εκτελούνται βασιλικοί, ευγενείς, Γιρονδίνοι και άλλοι με συνοπτικές διαδικασίες
- Καταργείται η χριστιανική θρησκεία – καθιερώνεται η λατρεία του Ανώτατου όντος
- Οι υπερβολές δημιουργούν αντιπολιτευτικό ρεύμα

Η Μαρία Αντουανέττα, βασίλισσα αυστριακής καταγωγής εκτελέστηκε στις 17 Οκτωβρίου, 1793

Το τέλος της επανάστασης

- Οι Hebert, Danton & Robespierre συνελήφθησαν και εκτελέστηκαν το 1794
- Το **διευθυντήριο** ψήφισε νέο σύνταγμα (Αύγουστος 1795) μετριοπαθές αλλά και αντιβασιλικό. Η νομοθετική εξουσία ασκείται από δύο σώματα τη Βουλή (500 μέλη) και τη Γερουσία (250) Η εκτελεστική εξουσία ανατίθεται σε πενταμελές διευθυντήριο.

Περίληπτικά

- Η Γαλλία υπό τον Λουδοβίκο ΙΣΤ΄ είχε περιέλθει σε δεινή πολιτική και οικονομική θέση το 1787
- Οι εσωτερικές διαμάχες προκάλεσαν τη διαμάχη των τάξεων με τη βασιλεία.
- Το 1789 έγιναν τα πρώτα διστακτικά βήματα προς μία συνταγματική μοναρχία
- Η τρομοκρατία έδειξε πόσο εύκολα μία μεταρρύθμιση μπορεί να μετατραπεί σε αιματηρή επανάσταση.